

Mánudaginn 16. júní 1969.

Nr. 106/1969. **Kristinn Sölvason**
gegn
Ísbirninum h/f.

Dóminn skipuðu hinir reglulegu dómara Hæstaréttar.

Kærumál. Frávísunardómur úr gildi felldur.

Dómur Hæstaréttar.

Með kæru 28. maí 1969, er barst Hæstarétti 4. júní 1969, hefur sóknaraðili kært til Hæstaréttar samkvæmt heimild í 21. gr., 1. b., laga nr. 57/1962 frávísunardóm sjó- og verzlunardóms Reykjavíkur, sem kveðinn var upp hinn 17. maí 1969, í máli sóknaraðilja gegn varnaraðilja. Krefst sóknaraðili þess, að frávísunardómurinn verði felldur úr gildi og lagt verði fyrir héraðsdóm að leggja efnisdóm á sakarefnið.

Varnaraðili krefst staðfestingar hins kærða dóms og kærumálskostnaðar úr hendi sóknaraðilja.

Sóknaraðili sækir í héraði kaupkröfu, sem reist er á kjarasamningi ýmissa stéttarfélaga yfirmanna á fiskiskipum og Landssambands íslenzkra útvegsmanna frá 29. desember

1963 og viðbótarsamningi 26. febrúar 1965. Verður að telja almennum dómstólum rétt að meta öll atriði, er kaupkröfuna varða, og skýra að því leyti ákvæði greindra samninga, þar á meðal hvort breyting hafi orðið á þeim síðar. Ber því að fella hinn kærða dóm úr gildi og vísa málinu til héraðsdóms til löglegrar meðferðar og efnisdóms.

Kærumálskostnaður fellur niður.

Dómsorð:

Hinn kærði dómur er úr gildi felldur.

Kærumálskostnaður fellur niður.

Dómur sjó- og verzlunardóms Reykjavíkur 17. maí 1969.

Mál þetta, sem tekið var til dóms hinn 7. þ. m., hefur Kristinn Sölvason stýrimaður, hér í borg, höfðað fyrir sjó- og verzlunardómi Reykjavíkur með stefnu, útgefinni 30. júlí s.l., á hendur Ísbirninum h/f hér í borg, til greiðslu á skuld að fjárhæð kr. 8.903.09 með 8% ársvöxtum frá 21. maí 1968 til greiðsludags og málskostnaði að skaðlausu samkvæmt gjaldskrá Lögmannafélags Íslands. Þá hefur stefnandi krafizt sjóveðs í m/b Ásbergi, RE 22, til tryggingar dómkröfunum.

Af hálfu stefnda eru þær dómkröfur gerðar, að hann verði sýknaður af kröfum stefnanda og honum dæmdur málskostnaður úr hendi hans að mati dómsins.

Málavextir eru þeir, að stefnandi var ráðinn II. stýrimaður á skip stefnda, m/s Ásberg, RE 22, á netjaveiðar á tímabilinu 12. febrúar til 21. maí 1968.

Er ágreiningslaust, að m/s Ásberg sé 316 rúmllestir.

Við uppgjör, er stefnanda var afhent, var hásetahlutur greint tímabil kr. 66.568.81, og var stefnanda sem II. stýrimanni reiknaður $1\frac{1}{8}$ hásetahlutur af þeirri fjárhæð svo og kaup og orlof. Er útreikningur þessi svohljóðandi:

1 $\frac{1}{8}$ hásetahlutur	kr. 74.889.91
Kaup 12. febrúar til 21. maí, 100 dagar á kr. 20.80 —	2.080.00
7% orlof	— 5.388.00

Kr. 82.357.91

Stefnandi telur, að þetta uppgjör sé rangt, þar sem sér beri $1\frac{1}{4}$ hásetahlutur. Er útreikningur hans í samræmi við það þannig:

$1\frac{1}{4}$ hásetahlutur	kr. 83.211.00
Kaup	— 2.080.00
Orlof	— 5.970.00
	<hr/>
	Kr. 91.261.00

Í vertíðarsamningi, sem gerður var hinn 29. desember 1963, milli ýmissa stéttarféлага yfirmanna á fiskiskipum, þar á meðal Skipstjóra og stýrimannafélagsins Öldunnar, sem ágreiningslaust er, að stefnandi sé félagi í, og Landssambands íslenzkra útvegs-
manna, sem ágreiningslaust er, að stefndi sé aðili að, er svofellt ákvæði í d-lið 1. gr. um skiptakjör skipstjóra og stýrimanna á útilegubátum á veiðum í þorskanet:

„Útilegubátar á netum:

Skipstjóri	4.92%
I. stýrimaður	3.69%
II. stýrimaður	3.07%“.

Þá er í 2. mgr. 4. gr. samningsins svofellt ákvæði:

„Þó skal hlutur skipstjóra skv. 1.—4. gr. aldrei vera minni en tveir hásetahlutir, hlutur I. stýrimanns ekki minni en $1\frac{1}{2}$ hásetahlutur og hlutur II. stýrimanns ekki minni en $1\frac{1}{4}$ hásetahlutur“.

Í b-lið 2. gr. síldveiðisamnings sömu aðilja, sem gerður var á sama tíma, er ákvæði um skiptakjör II. stýrimanns á skipum allt að 300 rúmlestum, en ekki virðist þar hafa verið gert ráð fyrir stærri skipum. Í niðurlagi ákvæðis þessa segir svo: „Þó skal II. stýrimaður aldrei hafa minna en $1\frac{1}{4}$ hásetahlut“.

Hinn 26. febrúar 1965 gerðu aðiljar þessir með sér samning um viðbætur og breytingar á síldveiði- og vertíðarsamningum frá 29. desember 1963. Var m. a. bætt nýrri grein inn í vertíðar-
samninginn um skiptakjör, þegar veitt er í hringnót. Er greinin svohljóðandi:

„Á skipum, sem stunda þorsk, ýsu eða ufsaveiðar með hringnót, skal skipstjóri hafa 7.78% af brúttóafli skipsins, þó aldrei minna en tvo hásetahluti.

Kjör stýrimanna skulu vera sem hér segir:

Á skipum undir	60 rúml.	38.0%	10 menn	I. stýrim.	5.70%
- —	60	— 38.0%	10	II.	— 4.75%
- —	60 að 120	— 36.5%	11	I.	— 4.98%
- —	60 að 120	— 36.5%	11	II.	— 4.15%
- —	120 að 240	— 35.5%	12	I.	— 4.44%
- —	120 að 240	— 35.5%	12	II.	— 3.70%
- —	240 að 300	— 35.5%	13	I.	— 4.10%
- —	240 að 300	— 35.5%	13	II.	— 3.41%
- —	300 að 500	— 35.0%	14	I.	— 3.75%
- —	300 að 500	— 35.0%	14	II.	— 2.81%

Þó skal hlutur I. stýrimanns aldrei vera minni en $1\frac{1}{2}$ hásetahlutur, II. stýrimanns $1\frac{1}{4}$ hásetahlutur, nema á bátum yfir 300 rúml. $1\frac{1}{8}$ hásetahlutur. Auk ofanritaðs skal greiða skipstjóra og stýrimönnum kr. 446.00 á mánuði í fast kaup.

Sé afli saltaður um borð, skal hundraðshluti framangreindra aðila lækka í sama hlutfalli og hundraðshluti hvers háseta lækkar, þegar fjölgað er um menn“.

Þá var í viðbótarsamningi þessum tekið viðbótarákvæði við 2. gr. síldveiðisamningsins um kjör II. stýrimanns á skipum 300 að 500 rúmlestum. Er það svohljóðandi: „Á skipum 300 að 500 rúml. 2.89 af hundraði brúttó söluverðs afla, og auk þess kr. 446.00 í fast kaup á mánuði“.

Hinn 12. maí 1967 ritaði Landssamband íslenskra útvegsmanna Skipstjóra og stýrimannafélaginu Öldunni svohljóðandi bréf:

„Nýlega hafa komið til landsins bátar, sem eru yfir 300 rúmlestir að stærð, og eiga þeir lögum samkvæmt að hafa tvo stýrimenn.

Í samningum vorum frá 29. desember 1963 og viðbót við þann samning, frá 26. febrúar 1965, eru ekki ákvæði um laun II. stýrimanns á þorskveiðum með netum.

Með tilliti til þess, að 2 bátar, sem eru yfir 300 rúmlestir að stærð, voru gerðir út frá Reykjavík til þorskveiða með netum á þessari vetrarvertíð, viljum vér leggja til, að laun II. stýrimanns verði ákveðin $1\frac{1}{8}$ hásetahlutur, eða hundraðshluti af afla, sem jafngilti $1\frac{1}{8}$ hásetahlut. Væru það sömu laun og II. stýrimaður hefur á þessari stærð báta á síldveiðum.

Svar við þessu erindi voru óskast hið allra fyrsta“.

Í svarbréfi Skipstjóra og stýrimannafélagsins Öldunnar, sem dagsett er hinn 22. maí 1967, segir svo:

„Höfum mótttekið bréf yðar, dags. 12. 5. 1967.

Stjórnarfundur haldinn föstudaginn 19. 5. 1967 fellst á, að kaup viðkomandi verði 2.89% af brúttóaflaverðmæti, þó aldrei minna en $1\frac{1}{8}$ hásetahlutur“.

Það mun nú hafa verið á árinu 1967 sem ágreiningur reis milli Skipstjórafélags Norðlendinga og Landssambands íslenzkra útvegsmanna um skilning á ákvæðum síldveiðisamningsins frá 29. desember 1963 og ákvæðum viðbótarsamnings þess frá 26. febrúar 1967, sem áður er frá greint, að því er varðaði kjör II. stýrimanns við síldveiðar á skipum 300 að 500 rúmllestum að stærð. Dómur gekk í Félagsdómi hinn 19. desember 1967, og varð niðurstaða hans sú, að ákvæði b-liðs 2. gr. síldveiðisamningsins frá 29. desember 1963 skyldi gilda við ráðningarsamninga II. stýrimanns við síldveiðar á skipum af þessari stærð.

Kröfur stefnanda í máli því, sem hér er fyrir dómi, eru byggðar á því, að samkvæmt ákvæði 2. mgr. 4. gr. vertíðarsamningsins frá 29. desember 1963 beri stefnanda sem II. stýrimanni ekki minna en $1\frac{1}{4}$ hásetahlutur fyrir störf hans hjá stefnda á greindu tíma-bili. Til stuðnings kröfu stefnanda er bent á niðurstöðu Félagsdóms í fyrrgreindu máli. Þá hefur því verið haldið fram af hálfu stefnanda við munnlegan flutning málsins, að ekki hafi verið hægt að breyta vertíðarsamningnum nema með nýjum kjarasamningi, en það hafi ekki verið gert, enda skapi bréfaskipti þau, sem fram fóru milli Skipstjóra og stýrimannafélagsins Öldunnar og Landssambands íslenzkra útvegsmanna ekki nýjan kjarasamning fyrir félagsmenn þessara félaga.

Sýknukrafa stefnda er á því byggð, að með bréfaskiptum Skipstjóra og stýrimannafélagsins Öldunnar og Landssambands íslenzkra útvegsmanna, sem rakin voru, hafi komizt á bindandi samningur um kjör II. stýrimanns á útilegubátum að veiðum með þorskanetjum milli stéttarféлага aðilja máls þessa. Gert hafi verið upp við stefnanda í samræmi við það og eigi stefnandi því ekki frekari kröfur á hendur stefnda.

Eins og efni máls þessa liggur fyrir, þá byggist úrlausn þess á því, hvort með fundarsamþykkt Skipstjóra og stýrimannafélagsins Öldunnar og bréfaskiptum stjórnarinnar og Landssambands íslenzkra útvegsmanna hafi verið gerð breyting á vertíðarsamningnum frá 29. desember 1963. Þykir hér vera um slíkt grundvallarágreiningsefni að ræða varðandi gerð kjarasamninga, að úrlausn þess beri undir Félagsdóm sem sérdómsmál samkvæmt ákvæði 2. tl. fyrri málsgreinar 44. gr., sbr. 47. gr. laga nr. 80/

1938. Samkvæmt því þykir rétt að vísa máli þessu sjálfkrafa frá dómi, en rétt þykir, að málskostnaður falli niður.

Guðmundur Jónsson borgardómari kvað upp dóm þennan ásamt samdómendunum Eggert Kristjánssyni, löggiltum endurskoðanda, og Guðmundi Hjaltasyni skipstjóra.

Dómsorð:

Máli þessu er sjálfkrafa vísað frá dómi.

Málskostnaður fellur niður.
